

Tisztelt Szerkesztőség!

Fővárosi kultúrfejlődésünk hiányai

Napról napra szépülő Budapestünk egységes városrendezési terv szerinti fejlődéséhez napilapjainkban, szakfolyóiratokban, nyilvános viták során sokrétű javító ötlet, felszólalás, javaslat jut felszínre, építkezésünk, műemlékeink, csodálatos régészeti leleteink, hőforrásaink kiaknázatlan értékesítése, fölhasználása, s az idegenek számára hozzáférhető bemutatása érdekében. Mindezek megvalósítása kisebb-nagyobb részleteiben, sokszor csak ötletszerűen, néha kellő rendszeres előkészítés nélkül, többé-kevésbé folyamatban van. Hiányzik azonban Budapest területének, földjének, hegyeinek, vizeinek, növény- és állatvilágának korszerű, rendszeres, folyamatos vizsgálata, tudományos leírása, s annak oktatási — nevelési — ismeretterjesztési célú állandó gyűjteményes bemutatása. Budapestnek nincs tanácsi rendelkezésű és kötelezettségű

tájmúzeuma! Szinte hihetetlenül hangzik ez a megállapítás az ország fővárosában levő nagyszámú, gazdag múzeum ismeretében, amelyek korszerű rendezettségükkel, a fölszabadulás óta céltudatos múzeumpolitika szerinti fejlődésükkel Budapestet múzeumi várossá is minősíthetnék. Ezek együttesen, bár nemzetközi méretűek, országos jellegűek, Budapestet a maga egészében, sehol sem kereshetjük.

Tudománytörténeti vonatkozásban Budapest sokoldalú tudományos vizsgálata mindmáig csak egyes szakemberek egyéni foglalkozásából adódott. Természeti viszonyainak vizsgálata, ismertetése egyes országos szakintézetek (Földtani Intézet, Meteorológia stb.), múzeumi osztályok, egyetemi tanszékek időszakos részfeladatai között oszlott el. Fővárosi tudományos intézményként csak a Fővárosi Történeti Múzeum nagyszabású teljesítményeit ismerjük. Buda, illetve Budapest környékének első földtani alaptanulmányát 100 év előtt, Szabó József, Hantken Miksa, klasszikus nagyjaink, egyéni munkából végezték. Budapest környékének földtani térképezése az Állami Földtani Intézet kezdeti rendszeres földtani térképezésével történt, egy ízben újratérképezéssel. Fél évszázad óta csak kisebb részletek egyéni javításával. Fölszabadulásunk óta a népgazdaságilag sorrendre vett korszerű földtani újratérképezésből, valamint földtani anyagvizsgálatból Budapest teljesen kimaradt. Esetenkénti szakértői véleményekre szorítkozik, rendszeres dokumentációs adatgyűjtés nélkül.

Budapest természeti viszonyainak első gyűjteményes kiadása 1879-ben az orvos-termesztetvizsgálók budapesti vándorgyűlése alkalmából történt. A néhány év előtt megjelent új összeállítás túlnyomólag irodalmi kompiláció, nagyon kevés korszerű újabb vizsgálat. Ezek a föl adatok ma már nem háríthatók át társadalmi akciókra, egyéni vállalkozásokra, öncélú kutatásokra, intézményes fővárosi szervezethez nélkül. Fél évszázad óta különböző vonatkozásokból, többféle indoklással hívtuk föl erre fővárosunk változó politikai vezetőségének figyelmét. Bárczi István főpolgármester idejében, oktatásügyi vonatkozásban, kezdeményező eredményekkel. A fölszabadulásunk utáni újjáépítésben, akadémiai vonalon rámutattunk azokra a pótolhatatlan adatvesztésekre, amelyek nagy-

Budapestre vonatkozó újságcikkek			
Szerző:	Dr. U. L.		
Cím:	Fővárosi kultúrfejlődésünk hiányai		
Forrás:	Magyar Nemzet		
(Hely)	1964. szept. 11.	(Köt. v. füz.)	(Oldal)
Tárgy	OSZTÁLYOZÁS		
Hely	301.8		
Idő	"1964"		
Személy			
Helyszám			

szabású építkezési föltárások részletes vizsgálatának hiányából adódnak. Hiába sürgettük a természet-megváltoztató átalakulások előtti természeti viszonyok aprólékos térképi és egyéb vizsgálati rögzítését. Fölhívtuk a figyelmet fővárosi vonatkozásban a földalatti vasútvonal fúrási anyagmintáinak teljesen értéktelen anyagvizsgálatára, sőt az elkészült földalatti szakaszok földtani rétegszelvényeinek hiányzó földolgozására, Budapest altalaj térképének hidroizohipszás, termoizohipszás, közetmozgásos műszaki földtani, (mérnökgeológiai) rendszeres vizsgálatának szervezetlenségére. Mindez régóta sürgetett fővárosi intézményes megoldást igénylő feladat.

Fővárosunknak nincsen városrendezési, építésügyi, vízügyi központi földtani ügyosztálya, még kevésbé ilyen irányú, nélkülözhetetlen s a megnövekedett igényeket, kívánalmakat korszerűen elvégző, kielégítő *anyagvizsgálati tudományos kutatóintézete*. Ennek a visszás elmaradottságnak egyik oka, de nem mentsége, hogy sokféle tudományos és gyakorlati (ipari) országos kutatóintézeteink nagy része Budapesten van. Ezek azonban bármennyire fejlettek és korszerűek is, a főváros különleges igényeit, szükségleteit, teendőit nem láthatják el. Országos és tanácsi hatáskör elkülönítése itt feltétlenül szükséges.

Kulturális fejlődésünk tekintetében többszörösen sürgettük a fővárosi múzeum, különösen *természetismereti múzeum* és tudományos kutatás létesítését. 1919-ben kidolgoztuk annak elvi kereteit, s néhány év előtt ismételten előterjesztettük megvalósításához egyéni, társadalmi, intézményes segítségünket. Budapest főváros tanácsa végrehajtó bizottságának előző elnöke még válaszára sem méltatta javaslatunkat. Nyilván abból az elgondolásból, hogy ez nem tanácsi föladat. Ez azonban téves fölfogás. Érdemleges művelődésügyi kultúrpolitikánk a helyi múzeumokat tanácsi hatáskörbe utalta. Ez alól a főváros sem kivétel, annál is inkább, mert a fővárosnak ilyen múzeuma nincs, de föltétlenül kell hogy legyen. *Természetismereti tudományos kutatóintézete sincs*, ami pedig az általános iskolai oktatás érdekében és szemléltetésében is szükséges. Ez pedig tudvalevőleg a fővárosi tanács hatáskörébe van utalva. Tehát nyilvánvaló tanácsi kötelesség, aminek teljesítése elől kitérni nem lehet.

Országépítésünk nagyszabású új átszervezések szakaszában, a Hazafias Népfront tevékenységének kiteljesedésében, mindezekre ismételten reáirányítva a Fővárosi Tanács VB elnökségének figyelmét, egyben följajánljuk a megvalósításban készséges segítségünket is. Szükségesnek tartjuk a Művelődésügyi Minisztérium múzeumi, oktatási és tudományos főosztályainak, valamint az újjászervezés alatt álló Országos Földtani Hivatal ilyen irányú állásfoglalását is.

Dr. V. E.